

**L'EUCARISTIA,
AL COR DE LA VIDA**

Josep Lligadas

1. AMB JESÚS, ALLÀ AL CENACLE

Ens el podem mirar d'imaginar, l'ambient que hi devia haver allà en aquella sala, el dia abans de la mort de Jesús. La tensió amb les autoritats jueves s'havia anat fent cada cop més forta, i la sensació era que tot plegat podia acabar molt malament. Tots tenien el cor com encongit, desconcertats, sense saber gaire què calia fer, si és que calia fer alguna cosa. Jesús també. Jesús viu tots els passos de la seva vida profundament unit amb el Pare, però també té el cor encongit. Més l'hi tindrà al cap de poques hores, a Getsemaní.

Els deixebles són allà, al voltant de la taula. Han anat junts pels camins de Palestina. Han acompanyat Jesús, s'han sentit profundament atrets per ell encara que sovint no l'entenien, han descobert en aquell profeta de Natzaret alguna cosa que no podrien trobar en ningú més... aquell profeta que curava malalts, que trencava barreres de marginació, que convidava a estimar, que parlava d'un Regne que era vida i goig i esperança per a tothom, que mostrava un Déu de rostre amorós, atent i preocupat per cada un dels seus fills...

I ara són allà. Patint perquè tot plegat pot acabar de la pitjor manera. Saben perfectament que les autoritats jueves ja han decidit eliminar aquell personatge que els capgira la seva religió tan ben organitzada i el seu satisfet conformisme davant tants de mals i de dolors com pateix el poble. Jesús ha dit que Déu no vol tot això, i ells no estan disposats a aguantar-lo més. ¿Què passarà, ara? ¿Intervindrà Déu per mostrar el seu suport a Jesús? ¿O Jesús morirà com tants altres profetes abans que ell?

Són allà, al voltant de la taula. Tot és molt confús, però una cosa és segura. I és que ells, més que mai, se senten units al seu mestre. En aquella sala, aquell vespre, es viu un immens corrent d'estimació i d'adhesió vital. I una absoluta atenció a totes les paraules i a tots els gestos que el Mestre pugui fer.

El sopar aquell és un sopar solemne, ritual. Segons els evangelis de Mateu, Marc i Lluc, és el sopar de la Pasqua, el sopar que commemorava l'allibera-

ment del poble d'Israel de l'esclavitud d'Egipte. Segons l'evangeli de Joan, en canvi, la Pasqua se celebrava un parell de dies després, el dissabte. Tant és. En tot cas, era un sopar en el qual s'hi feien pregàries, benediccions, càntics.

I allà al mig, en aquell sopar, Jesús els farà un gest que voldrà mostrar-los el sentit de la seva vida. Jesús s'ajupirà a rentar-los els peus, com feien els esclaus. Tota la seva vida ha estat això: una entrega total per al bé dels altres, un donar-se del tot, un servir sense cap reserva. L'endemà, a la creu, aquesta entrega es mostrarà de manera plena i total...

I després, en vindrà encara un altre, de gest. Un gest que mirarà cap al futur. Un gest que serà com un anunci del que s'esdevindrà més enllà d'aquella mort tràgica que tant temen tots. Jesús, mentre sopaven, prendrà el pa de sobre la taula, dirà una pregària d'acció de gràcies, el partirà, i els el donarà dient: "Això és el meu cos, ofert per vosaltres. Feu això que és el meu memorial". I després de sopar, a l'hora de l'última benedicció amb què era costum de tancar un àpat com aquell, prendrà la copa de vi i dirà: "Aquesta copa és

Els diumenges i els dies feiners

Des del començament de l'Església, des dels temps apostòlics, el diumenge és el dia en què tota la comunitat està convocada per celebrar l'Eucaristia. L'escena de l'apòstol Tomàs que citem en el tercer apartat d'aquest capítol és la millor mostra del convenciment que tenien les primeres comunitats sobre la importància de l'Eucaristia dominical per trobar-se amb Jesús.

Però de fet, l'Eucaristia no només se celebra el diumenge. L'Eucaristia es pot celebrar, i se celebra, cada dia. I és que a mesura que va anar avançant la història cristiana, molts cristians van tenir ganes de viure amb més freqüència aquesta trobada amb Jesús, i l'Eucaristia és va començar a celebrar primer alguns dies entre setmana, i després cada dia. I, si es pot, val la pena participar-hi. No és la convocatòria general de tota la comunitat, però certament que en aquella comunitat sovint petita que celebra l'Eucaristia diàriament, Jesús s'hi fa present amb tota la seva plenitud i riquesa, per alimentar els creients amb la seva Paraula i amb el seu Cos i la seva Sang.

la nova aliança segellada amb la meua sang. Cada vegada que en beureu, feu això, que és el meu memorial”.

Les tradicions que ens han arribat sobre aquestes paraules de Jesús varien segons un evangelista o un altre, i també en la versió que sant Pau ens en dona en la seva primera carta als Corintis: les podeu trobar a Mateu 26,26-30; Marc 14,22-26; Lluc 22,14-23; 1 Corintis 11,23-26. Però tant és. El sentit del que va fer Jesús era clar: ell els anunciava que, més enllà de la seva mort, el gest de partir el pa i passar la copa de vi seria reviuere la seva presència, tornar-lo a tenir entre ells.

No podem saber què devien entendre ni què devien pensar els deixebles aquell vespre, davant les paraules de Jesús. Devien quedar molt parats, això sí, i devien tenir consciència que allà estava passant alguna cosa especialment important. El fet, en tot cas, és que aquells gestos i aquelles paraules de Jesús els van quedar gravats dintre l'ànima, i se sentiran cridats a tornar-los a repetir quan Jesús ja no hi sigui...

2. “I EREN TOTS CONSTANTS A PARTIR EL PA...”

Després de la mort de Jesús, al cap de pocs dies, els seus seguidors van començar a dir que l'havien vist viu. Primer Maria Magdalena, després Pere, després el conjunt dels apòstols... A poc a poc van anar fent l'experiència increïble de trobar-se Jesús enmig d'ells, i a poc a poc es van anar conscienciant de com allò que havien experimentat, la resurrecció de Jesús, els transformava radicalment la vida.

I un temps després, aquesta experiència es va convertir en una mena de força col·lectiva, imparable. El llibre dels Fets dels Apòstols ho explica com un esdeveniment trasbalsador, espectacular, que té lloc quan els jueus celebraven la festa de la Pentecosta: aquell dia, com un vent poderós, com unes llengües de foc, els deixebles de Jesús experimenten la presència en ells de l'Esperit Sant, l'Esperit que movia Jesús i que ara els ha agafat i transformat a ells. I Pere surt al carrer, i anuncia la Bona Nova de Jesús, i una gentada accepta la seva predicació i demana d'entrar a formar part de la nova comunitat. I Lluc, l'autor del llibre dels Fets, resumeix així el procés que segueix la gent que es converteix i es fa cristiana:

Els qui acceptaren la predicació de Pere es van fer batejar, i aquell mateix dia s'afegiren als germans unes tres mil persones. I tots eren constants a escoltar l'ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries (Fets 2,41-42).

És un resum molt concentrat, i una mica idealitzat (ja veurem després que no sempre anava tot tan bé), però que expressa molt clarament el que els primers cristians consideraven bàsic per formar part de la comunitat: escoltar la predicació i acceptar la fe, rebre el baptisme, i després, ja com a ritme constant de vida, reunir-se amb els altres cristians i cristianes per escoltar l'ensenyament dels apòstols, compartir la vida i els béns amb els altres germans, participar de l'Eucaristia, i anar també a les reunions de pregària.

D'aquests elements que formen el ritme constant de la vida del cristià, l'últim, les reunions de pregària, no sabem ben bé si el text es refereix a reunions que feien els cristians, o bé a les reunions de pregària jueva en les quals en els primers temps els cristians continuaven participant, perquè aleshores encara no havien trencat amb el judaisme. Però els altres tres elements sí que són molt clars: voler conèixer cada cop més la Bona Nova de Jesús a través del que els apòstols explicaven; viure d'acord amb aquesta Bona Nova i formar una comunitat fortament cohesionada per la fe i l'amor; i finalment, celebrar aquell àpat que Jesús els havia encomanat de celebrar abans de la seva mort, la fracció del pa, l'Eucaristia. En aquest mateix text, alguns versets més avall, torna a repetir aquest signe d'identitat de la comunitat cristiana: "A les cases, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor".

I des de llavors, fins al dia d'avui. Al Nou Testament, aquesta celebració constant de l'Eucaristia no s'esmenta gaires vegades més, perquè les coses que són habituals no cal explicar-les: tothom les sap, i es donen per suposades. Però algun cop sí que se'n parla, i és interessant repassar-ho.

Un d'aquests cops és també als Fets dels Apòstols. Som a l'any 58, i Pau retorna del seu tercer viatge missioner. Va cap a Jerusalem, on serà arrestat i dut a Roma. I l'autor del llibre els Fets ens explica en aquest context una deliciosa història que vol ressaltar la força de vida que hi ha en l'apòstol, la força de Jesús que no s'atura ni amb les persecucions ni amb la mort mateixa. La història ens presenta Pau ressuscitant un noi. Però el que és interessant per a nosaltres, aquí, és que el fet té lloc dins una reunió per partit el pa, que ens fa veure com la celebraven en aquella època. I diu així:

Vam arribar a Tròada, i vam quedar-nos-hi set dies. El diumenge, ens vam reunir per partit el pa. Pau, que havia d'anar-se'n l'endemà, els adreçava la paraula i va allargar la predicació fins a mitjanit. A la sala de la casa on ens havíem reunit hi havia moltes llànties. Un noi que es deia

Eutic seia a la finestra mort de son. Com que Pau es va allargar molt, la son el va vèncer i va caure daltabaix des del tercer pis, i l'aixecaren mort. Llavors Pau va baixar, es va estirar al damunt del noi i, tot abraçant-lo, digué: "Assereneu-vos, que el noi viu". Pau se'n tornà a dalt, partí el pa i en menjà. Després va continuar la conversa força estona, fins a trenc d'alba, i se n'anà (Fets 20,6-11).

El diumenge, la comunitat cristiana es reuneix per partir el pa. És el que fan sempre. Ho fan de nit, a la nit del dissabte, que és quan per a ells comença el dia (la nit del diumenge, segons la seva manera de comptar, ja és dilluns). Així hi pot anar tothom, perquè el diumenge no és festiu.

Aquest cop, però, la reunió serà excepcional: ve l'apòstol Pau! I la primera part de la reunió, quan s'aprofundeix en la Bona Nova de Jesús, s'allarga. És normal: Pau té tantes coses per dir, i la comunitat tantes ganes d'escolar-lo! Són en una casa il·luminada amb moltes llànties, i la llum contribueix a crear un clima especial, i aquell pobre noi s'adorm i cau per la finestra. La gent jove, aleshores com ara, no se sent gaire còmoda amb els sermons llargs, ni que siguin del mateix apòstol Pau... I llavors ve aquest fet que vol ressaltar la força de vida que hi ha en Pau, i la força de vida que l'Eucaristia fa present: Eutic ressuscita! I continua la reunió amb el que ara nosaltres anomenem litúrgia eucarística, i amb la comunió, i després, un cop acabat tot, es queden enraonant llarga estona...

Certament, el clima d'aquella celebració era força diferent del nostre: eren més pocs, tot quedava més casolà... Però el contingut és ben bé el mateix: la Paraula i l'Eucaristia, llavors com ara, constitueixen la celebració dominical dels cristians.

3. DIUMENGE RERE DIUMENGE

Hi ha un relat, a l'evangeli, en el qual no hi surt directament l'Eucaristia, però que en canvi és el moment en què de manera més clara es remarca la importància de la reunió cristiana de cada diumenge per trobar-se amb Jesús. Es tracta de les dues aparicions de Jesús ressuscitat a tots els deixebles units, la primera sense l'apòstol Tomàs i la segona ja amb Tomàs present, que ens relata l'evangeli de Joan (20,19-29).

Són els dos primers diumenges de la història cristiana. El diumenge de Pasqua, al capvespre, els deixebles estan junts en una casa, tancats i amb por. Pere ja ha anat al sepulcre i l'ha trobat buit, Maria Magdalena ja s'ha

trobat cara a cara amb el Senyor ressuscitat. Però tot és molt estrany, i tenen por. I aleshores Jesús es fa present enmig d'ells, i els dona la pau, i els envia a anunciar la Bona Nova, i els dona l'Esperit Sant, i els diu que a través d'ells arribarà el perdó dels pecats. És la primera comunitat reunida, el primer diumenge, i Jesús que es fa present.

Aquell dia, però, un dels dotze apòstols, Tomàs, no era amb la comunitat. I com que no era amb la comunitat, no va trobar-se amb Jesús, i després, quan li ho explicaven, era incapaç de creure-s'ho. I arriba el diumenge següent, i aleshores Tomàs sí que hi era: no es creia el que li deien els seus companys, però tenia tantes ganes que fos veritat! I Jesús es torna a fer present, i Tomàs el reconeix com a Senyor, i manifesta la seva fe. I Jesús anuncia el futur: aquella fe continuarà, i moltíssima gent que no va conèixer Jesús en aquest món, se'l continuarà trobant, i el continuarà reconeixent, i creurà en ell.

I des d'aquells dos diumenges, la comunitat cristiana es reunirà, setmana rere setmana, i experimentarà enmig d'ella la presència del Senyor. I entendran que no és bo no ser-hi, perquè llavors passa com li va passar a Tomàs: passa que un es perd la presència reconfortant i salvadora de Jesús.

Perquè, si l'evangelista Joan ens transmet aquest relat, és perquè la temptació d'oblidar la convocatòria dominical ja era un problema a la seva comunitat. A les primeres comunitats cristianes també els passava el que ens passa a nosaltres! Per exemple, l'autor de la carta als Hebreus, que és un escrit redactat entre els anys 70 i 90, ha de cridar l'atenció de la gent de la comunitat a la qual s'adreça, perquè no es prenen gaire seriosament la importància de l'Eucaristia dominical, i comencen a fallar; comencen a deixar d'anar a missa, com diríem ara:

Vetllem els uns pels altres per animar-nos a l'amor fratern i a les bones obres. I no deixem d'assistir a les reunions comunitàries, com alguns han pres per costum: més aviat exhortem-nos els uns als altres (Hebreus 10,24-25).

Quan ja fa uns quants anys de l'inici de l'Església, les coses bàsiques, és a dir, la comunió fraterna i la participació en l'Eucaristia (que aquí rep el nom de "reunió comunitària") fallen. La gent s'acostuma a l'anar fent, tot sembla que perdi importància, s'apaga una mica el tremp dels primers temps, potser la reunió de cada diumenge alguns comencen a considerar-la avorrida... I l'autor de la carta ha de recordar que es tracta d'un element bàsic, un punt de

referència fonamental per a la comunitat, sense el qual la comunitat perdria bona part del seu sentit.

I encara podríem afegir aquí un problema encara més greu, del qual tenim notícia a través de sant Pau. És quan, no gaires anys després de la mort i resurrecció de Jesús, cap a l'any 55 o 56, l'apòstol ha d'escriure a la comunitat de Corint per dir-los que l'Eucaristia que celebren no és l'Eucaristia de Jesús. Passava que, com que aleshores l'Eucaristia se celebrava dintre d'un àpat que cadascú es portava de casa, els més rics s'atipaven de bons menjars i abundants begudes mentre que els pobres es quedaven amb gana... Pau els ha de dir, indignat, que si continuen d'aquesta manera l'Eucaristia serà per a ells motiu de condemna i no lloc de trobada amb Jesús... Podem llegir-ho a 1 Corintis 11,17-34.

Però en tot cas, el que sí que és clar és que, malgrat totes les misèries i totes les deixadeses, l'Eucaristia serà, des del principi, el lloc fonamental de trobada de Jesús amb la seva comunitat. Serà el lloc on Jesús ve a fer-se trobadís amb els seus seguidors, per obrir-los els ulls i fer-los entendre el sentit de la seva vida i la seva mort, per omplir-los de goig i d'ànim, per acompanyar-los en el camí quotidià sovint difícil i ple de perplexitats, per assegurar-los amb ells a taula per donar-los aquell pa i aquell vi que és ell mateix... És la història tan coneguda dels deixebles d'Emaús, que llegim a Lluc 24,13-35, i que és la nostra mateixa història: la de tots els cristians i cristianes que, al llarg dels segles, ens hem reunit com a comunitat, entorn de Jesús, per escoltar la seva Paraula i per partir el seu Pa. Per trobar en ell vida, i força, i companyia, i pau, i empena per continuar endavant.

4. LA PRESENCIA DE JESÚS

Des dels temps de Jesús i dels primers cristians, ha passat prop de vint segles i les coses han canviat molt. La intensitat i la proximitat amb Jesús que vèiem en el cenacle, o que vivien aquelles comunitats petites en què tots es coneixien, ara ja no la tenim. I les nostres celebracions de l'Eucaristia són diferents de les seves: amb més gent, més estructurades... Però el contingut és el mateix: la presència de Jesús en la comunitat, en el prevere que presideix, en la Paraula que proclamem i en el pa i el vi que mengem i bevem, continua igual ara que llavors. I val la pena que aprenguem a descobrir-la.

De fet, darrere d'aquest contingut que és el mateix ara que llavors, el que hi ha és un fet molt important, i és que la vivència de la fe no és una cosa

individual i impalpable, que cadascú té en el seu cervell i en el seu cor, sinó que és, també i de manera molt decisiva, una realitat col·lectiva i que es manifesta a través d'uns símbols. La vida humana és tota ella plena de símbols que expressen les realitats que vivim: des de la rosa que per Sant Jordi expressa i fa créixer l'amor d'una parella, fins al dinar de Nadal que expressa i fa créixer la unitat de la família. Doncs en la vida cristiana més encara. A Déu, a Jesús, els trobem en el fons del nostre cor, i en la vida que mirem de viure segons l'Evangelí. Però amb això no n'hi ha prou: ens calen moments que expressin i facin viure la seva presència. D'aquests moments, n'hi pot haver de moltes menes. Però n'hi ha uns que tenen un valor especial, perquè són els moments centrals on la comunitat cristiana, l'Església, es reuneix de manera més plena entorn de Jesús. Són els sagraments. I entre ells, el que ens acompanya més permanentment tota la vida, l'Eucaristia.

Ara repassarem com es fa realitat aquesta presència de Jesús, en la comunitat reunida, en el prevere que presideix, en la Paraula proclamada i, com a culminació de tot, en el pa i el vi en què ell mateix se'ns dona com a aliment.

La presència de Jesús en la comunitat reunida

La primera presència de Jesús en l'Eucaristia és en la comunitat que ens reunim. Ell ho va dir: "On n'hi ha dos o tres de units en el meu nom, jo soc allí enmig d'ells" (Mt 18,20). I això, que s'esdevé sempre que uns cristians es reuneixen, té més força encara quan aquesta reunió és la que Jesús mateix ha convocat, la que fem per realitzar aquell encàrrec que ell va deixar-nos el dia abans de la seva mort.

Per això val la pena que la comunitat es valori a si mateixa, i sàpiga la importància que té, de per si mateixa, com a lloc de presència de Crist. I que ningú no vulgui treure-li aquesta importància per cap motiu.

I també val la pena que els membres de la comunitat ens valorem els uns als altres, i sapiguem estar atents els uns als altres: i això, vinguem d'on vinguem, tinguem l'edat que tinguem, sapiguem cantar o no en sapiguem... Venim a l'església a celebrar l'Eucaristia amb les nostres angúnies i amb les nostres il·lusions, i en elles es fa present Jesús. I hi venim també amb els nostres esforços de fidelitat i amb el nostre pecat, i també aquí s'hi fa present Jesús. Jesús no espera de nosaltres que cadascú sigui perfecte o que la comunitat sigui perfecta. Però sí que espera que creguem en ell i vulguem creure-hi cada dia més, i que tinguem ganes de ser sincerament fidels a la seva Bona Nova.

La comunitat, la formi qui la formi, realitza sempre l'Església. Pot ser una comunitat en què ningú no es conegui: si són allà units per la fe en Jesús, allà hi ha l'Església. Però també és cert que, com que l'assemblea eucarística és una acció simbòlica, hi ajudarà certament la coneixença entre els participants: per això és bo anar habitualment a una Eucaristia amb la mateixa gent, i parlar-hi a l'entrada o a la sortida (no cal fer-ho dintre l'església mateix: dintre l'església, potser és millor que preparem el nostre esperit per a la celebració). I per això és bo també que, si som membres d'un grup de reflexió cristiana del tipus que sigui, mirem d'anar també plegats a l'Eucaristia del diumenge: així, això que compartim en el grup, quedarà refermat compartint també l'acte central de la presència de Jesús.

La presència de Jesús en el prevere que presideix

Quan estem reunits, entra enmig de l'assemblea el prevere o capellà (o el bisbe) que presidirà la nostra celebració. Abans, al prevere que presidia l'Eucaristia se l'anomenava "celebrant", com si l'Eucaristia la celebrés només ell. Celebrants ho som tots, cadascú en el seu paper. Ell, el prevere, té el paper de presidir l'assemblea i de significar així la presència de Jesús que ens convoca, i que ens dona la seva Paraula, i que ens parteix el pa i ens passa la copa de vi, el seu Cos i la seva Sang que ens donen vida. Per això ara l'anomenem més aviat "president de la celebració".

No és una qüestió de tenir més importància o més poders. És, més aviat, un altre fet simbòlic que ens recorda que la fe i la Bona Nova de Jesús no ens l'hem inventada nosaltres ni el nostre grup de cristians, sinó que ens ve, com una cadena mai no trencada, des dels primers que van acompanyar Jesús, els apòstols, fins a nosaltres i la nostra comunitat concreta.

Per això, en aquest moment bàsic de la vivència cristiana, s'expressa així que la nostra comunitat, i totes les comunitats del món, no estan convocades per pròpia iniciativa, sinó que es reuneixen entorn d'algú que els va al davant i a qui volen seguir. I el prevere haurà de realitzar la seva tasca presidencial, el seu ministeri, de tal manera que ajudi la resta de cristians a viure amb tota la fe aquest moment central.

La presència de Jesús en la Paraula

Un cop començada la celebració, i després dels ritus inicials que ens ajuden a situar-nos, comença la primera part de la nostra reunió: és el que s'anomena la litúrgia de la Paraula.

Ens asseiem, i els lectors ens proclamen les lectures, nosaltres responem amb la pregària dels salms, el diaca o el prevere ens proclamen l'evangeli i, finalment, escoltem l'homilia que ens vol ajudar a aplicar aquesta Paraula a la nostra vida. És un moment molt important, aquest de la litúrgia de la Paraula. És, tal com s'ha dit a vegades, la primera taula, el primer aliment que rebem. Després rebrem l'aliment del Cos i la Sang de Crist, però ara, primer de tot, ens alimentem de la seva Paraula, la que ell ens ha adreçat directament en l'evangeli, i la que ens adreça també a través dels escrits que ens han deixat els seus apòstols i els altres escrits de tots aquells que, a l'Antic Testament, van preparar la seva vinguda.

Escoltar les lectures de la Paraula de Déu és molt més que rebre una instrucció. A través de les lectures, certament, rebem ensenyaments importants per a la nostra vida cristiana, i per això val la pena que les escoltem amb atenció. Però més enllà dels ensenyaments concrets, escoltar aquestes lectures és reconèixer enmig nostre la presència de Déu i de Jesús, que ens acompanyen, que ens guien des de dins del nostre cor, que transformen, dia rere dia, les nostres vides. És cert que a vegades no entenem gaire el que es llegeix, o que tenim un mal dia i no prestem gaire atenció. Però tot i així, aquesta escolta constant de la Paraula, diumenge rere diumenge, va penetrant dins nostre i va moldejant el nostre cor perquè els nostres sentiments, els nostres criteris i les nostres actituds quedin impregnats de la Bona Nova de Jesús.

Val la pena que, en tant que puguem, ens preparem per captar millor el que escoltarem a missa: una bona manera serà, per exemple, llegir-nos abans les lectures a casa, en alguna de les publicacions o dels missals manuals que les publiquen. Val la pena conèixer també més a fons com estan organitzades les lectures i els altres elements de la litúrgia de la Paraula: hi pot ajudar, per exemple, el capítol titulat *¿Per què llegim la Bíblia a la missa?* d'aquest mateix llibre, escrit per Joan Llopis. I val la pena, sobretot, tenir ben clar que cap altra lectura, per molt que ens agradi, pot substituir el valor i el sentit d'aquestes lectures que Déu ens ha deixat com a presència seva.

I encara caldria afegir una altra cosa. I és que, com a conclusió de la litúrgia de la Paraula, i després de proclamar la nostra fe en el Credo, obrim la mirada més enllà de les portes de l'església on estem reunits i posem davant Déu les necessitats de l'Església sencera i del món sencer. És la pregària universal o pregària dels fidels, que clou la primera part de la celebració.

La presència de Jesús en el pa i el vi

I arribem, finalment a la segona part de la missa, la part culminant. Ara farem presents els gestos i les paraules de Jesús en el darrer sopar, i ho farem dins una àmplia pregària d'acció de gràcies i de petició a Déu, tal com el mateix Jesús va fer. En aquesta part de l'Eucaristia, el protagonisme principal el té el president de la celebració, que actua en nom de Crist. Així com la primera part de la missa s'anomena litúrgia de la Paraula, aquesta segona part s'anomena litúrgia de l'Eucaristia, perquè es aquí que té lloc l'Eucaristia pròpiament dita.

La litúrgia de l'Eucaristia té tres parts. La primera és la preparació de les ofrenes. És un moment de pausa i tranquil·litat després de la intensitat de la litúrgia de la Paraula, en què hem estat atents a tot el que es deia i proclamava: ara, simplement, mirem el que es fa damunt l'altar, a vegades en silenci, a vegades amb música o algun cant. El diaca, o el president de la celebració, preparen damunt l'altar el pa i el vi que els porten els acòlits o que, en ocasions més solemnes, porten diversos membres de l'assemblea en la processó d'ofrenes. I també és aquest un bon moment per aportar-hi alguna cosa de nosaltres mateixos, les nostres ofrenes econòmiques per les necessitats de l'Església i per als pobres.

Després ve la pregària eucarística, un moment solemne en què el president de l'assemblea inicia aquesta llarga pregària que comença amb una invitació a alçar els cors a Déu i a donar-li gràcies ("Amunt els cors!", "Donem gràcies al Senyor Déu nostre!"). De fet, la paraula grega "Eucaristia" vol dir això, "acció de gràcies", i és el to que hem de donar a aquest moment, unint-nos a les paraules del president. La pregària comença amb el prefaci, que resumeix els motius que tenim per donar gràcies a Déu, i al qual ens unim cantant el "Sant, Sant, sant és el Senyor". Després, el president invoca l'Esperit Sant perquè davalli sobre aquell pa i aquell vi, per tal que esdevingui el Cos i la Sang de Crist. I després, entrem en el record dels gestos i les paraules de Jesús en el darrer sopar, que ens va deixar aquest memorial de la seva presència enmig nostre: "Això és el meu Cos... aquest és el calze de la meva Sang...". Seguidament, recordem que això que estem fent és la memòria del seu misteri pasqual, la seva mort i resurrecció, i acabem pregant per la comunitat reunida, perquè l'Esperit ens uneixi en un sol cos, i per tota l'Església. I finalment, tot conclou amb una solemne lloança al Pare, per Jesucrist, en la unitat de l'Esperit Sant: "Per Ell, amb Ell i en Ell...". L'Amén final amb què tots responem, és l'expressió de la nostra adhesió de fe a tot allò que el presi-

dent ha dit i ha fet en nom de Jesucrist. En el capítol titulat *¿Què és la pregària eucarística?* d'aquest llibre, escrit per José Aldazábal, hi podeu trobar una explicació detallada de cada un dels moments de la pregària eucarística i del seu significat més profund.

I finalment, tota la litúrgia de l'Eucaristia ens porta cap a la comunió. Jesús ens va deixar aquest aliment perquè en mengéssim i així ens uníssim a ell. De manera que ben poc sentit tindria l'Eucaristia sense la comunió. Ens hi preparem, primer, alçant el cor a Déu, el Pare de tots, amb la pregària del *parenostre*; després, girant-nos cap als germans i intercanviant amb ells un gest de pau, de reconciliació i d'unitat; i després, partint el pa del qual tots hem de participar. I llavors, ens adrecem tots cap a l'altar per a rebre el Cos de Crist i unir-nos a ell ben fonament. Per fer-ho, el qui distribueix la comunió ens mostra el pa i ens diu: "El Cos de Crist", i nosaltres, com un acte d'afirmació, responem: "Amén". I el rebem amb molta fe i amb tot el respecte. I després, si s'escau, i amb la mateixa fe, rebem també el vi.

No és qualsevol cosa, participar de l'Eucaristia. No és qualsevol cosa, unir-nos a la pregària eucarística en què donem gràcies a Déu, invoquem l'Esperit Sant i repetim els gestos i les paraules de Jesús, per després rebre el pa i el vi reconeixent en ells el seu Cos i la seva Sang, és a dir, la seva presència viva i ressuscitada per a nosaltres. No és qualsevol cosa, i mai no hauríem d'oblidar la importància que té.

Sant Pau, en aquella carta que va escriure als cristians de Corint per recriminar-los la manera com celebraven l'Eucaristia i que hem citat més amunt, els deia:

Qui mengi el pa o begui la copa del Senyor indignament, serà culpable de profanar el cos i la sang del Senyor. Que cadascú s'exameni a si mateix abans de menjar el pa i beure la copa, perquè qui menja i beu sense tenir present que es tracta del Cos del Senyor, menja i beu la pròpia condemna (1 Corintis 11,27-29).

El motiu d'aquesta recriminació era, com hem explicat, que els rics s'atipaven en l'àpat durant el qual se celebrava l'Eucaristia, mentre que els pobres passaven gana: actuar així era fer exactament el contrari del que Jesús havia fet, era burlar-se d'allò que aquell pa i aquell vi significaven: l'entrega de Jesús al servei de la humanitat, per al bé de tots els homes i dones sense distincions, diferències ni exclusions.

Pau s'indigna perquè aquell pa i aquell vi no és un menjar qualsevol: és Jesús, mort i ressuscitat, present enmig de la seva comunitat, fet aliment per als seus seguidors. Si aquell pa i aquell vi fos un pa i un vi qualsevol, sant Pau potser no s'hauria enfadat tant...

Sant Joan, també ens transmet unes altres paraules, posades en boca de Jesús a la sinagoga de Cafarnaüm, que ens remarquen també el sentit del pa i el vi de l'Eucaristia. Diu Jesús:

El pa que jo donaré és la meva carn per a la vida del món (...). Qui menja la meva carn i beu la meva sang, té vida eterna, i jo el ressuscitaré el darrer dia. La meva carn és veritable menjar, i la meva sang és veritable beguda. Qui menja la meva carn i beu la meva sang està en mi, i jo en ell (Joan 6,51.54-56).

Al llarg dels segles, aquesta fe que ens transmeten tant Pau com Joan ha donat peu a llargues reflexions i fins i tot discussions, per mirar d'entendre millor en què consistia aquesta presència de Jesús en el pa i el vi de l'Eucaristia. Però segurament que la manera senzilla com ho trobem dit en els escrits apostòlics és la manera que millor pot expressar el que vivim en la celebració: que Jesús no només és amb nosaltres com una força interior; Jesús ens ofereix una proximitat molt més gran, un aliment amb el qual entrem en comunió palpable amb ell: la seva carn esdevé la nostra carn, la seva sang esdevé la nostra sang.

A l'Eucaristia, doncs, celebrem la presència de Jesús que se'ns dona com a aliment trencant tots els nostres esquemes. En aquest món en què només compta el que es pot tocar, i més encara el que pot servir per treure'n beneficis, afirmar que rebem com a aliment un pa i un vi en els quals reconeixem la presència de Jesús mort i ressuscitat, i mitjançant els quals creiem que entrem en comunió amb ell, té realment molt de valor. Podríem dir que l'Eucaristia és el moment de la vida cristiana en què més clar afirmem la nostra fe en la força de Jesús que supera tots els esquemes, i tots els poders, d'aquest món. Més enllà de totes les nostres possibilitats i totes les nostres evidències, ell està aquí, en un aliment que és molt poqueta cosa, i nosaltres, units amb la comunitat, convocats per ell, el mengem i el bevem i, en fer-ho, afirmem que el seu projecte, el seu camí, el seu Regne, és més fort que tota feblesa i tot dolor i tota maldat que puguem trobar en aquest món.

5. AL COR DE LA VIDA

Els cristians, els que creiem en Jesús, mirem de viure la nostra vida amb fidelitat a l'Evangelí, amb ganes de seguir les petjades d'aquell que ens va al davant cap al Regne de Déu. I mirem, així, de ser testimonis del goig i l'esperança que ens venen de la nostra fe.

Aquest camí, però, no el fem només com un acte de voluntat, com un propòsit que se sosté en les nostres pròpies forces. Sinó que el fem acompanyats de Jesús mateix, que ve amb nosaltres, que és al cor de la nostra vida i de la vida del món. Aquesta presència de Jesús es dona de moltes maneres, certament, però, d'entre totes elles, n'hi ha una que té un valor especial. És l'Eucaristia.

Ell, Jesús, ens la va deixar dient-nos que, cada cop que la celebréssim, el tindríem present enmig nostre com un aliment que ens uniria amb ell plenament. I des dels inicis, la comunitat cristiana ha entès i ha experimentat que aquesta trobada amb el Senyor era el moment central de la seva existència: de la seva existència col·lectiva, com a comunitat, com a Església, i de la seva existència també individual, la de cada un dels membres que la formem.

Cert que a vegades la participació en l'Eucaristia no és fàcil. Amb tantes sol·licitacions com tenim en la nostra vida, costa trobar l'espai per a aquest encontre amb Jesús i amb els germans i germanes; també, més d'un cop, trobem a faltar en les nostres celebracions una vivesa i una proximitat que tants segles d'història cristiana potser han allunyat massa; o potser, encara, experimentem que, en la gent que participem de l'Eucaristia, hi falta el tremp de fe i d'entrega als altres que semblaria que hauria de ser connatural en aquells que s'alimenten de Jesús mort i ressuscitat.

Però malgrat això, sabem que Jesús ens ha dit que aquest és el lloc clau per trobar-lo, per unir-nos a ell, per rebre la força i la gràcia que només ell ens pot donar, per continuar avançant en el seu camí.

És important, això sí, que a l'hora de participar de l'Eucaristia puguem acostar-nos-hi sabent que aquella celebració estarà prou ben feta (o, dit d'una altra manera, tindrà la "qualitat simbòlica" necessària) com perquè allò que se celebra tingui significat per a nosaltres, ens pugui arribar endins, ens ajudi a créixer com a cristians: si cada diumenge anéssim a una celebració de l'Eucaristia en què resultés llunyana, o incomprendible, o que ens hi sen-

tíssim incòmodes, sigui pel motiu que sigui, poc ens ajudaria en el nostre acostament a Jesucrist.

I és que, com ja hem dit, l'Eucaristia, com tots els sacraments, és un acte simbòlic que, a través de les paraules, els gestos, els cants, les actituds exteriors, ens fa entrar en aquest món misteriós de la presència de Jesús. Abans del Concili, quan la missa es deia en llatí i d'esquena a l'assemblea, era certament més difícil captar el significat d'allò que celebràvem; però tot i així, aquells gestos i aquelles paraules eren el vehicle per descobrir la gràcia de Déu que allà se'ns oferia. Doncs ara, amb més raó. Ara caldrà procurar, i col·laborar, a fer que les nostres celebracions siguin tan significatives com sigui possible. Cosa que no vol dir que sempre n'hàgim de sortir emocionats i amb el cor exaltat: això potser ens passarà algunes vegades; però el normal serà que la nostra trobada amb Jesús sigui senzilla, tranquil·la, sense grans emocions, tal com ho és la nostra mateixa vida quotidiana.

Però no n'hi ha prou amb buscar i procurar unes celebracions que tinguin prou qualitat simbòlica. Cal també que nosaltres hi participem amb veritable fe. Per ben feta que sigui una celebració, per significativa que resulti, l'acolliment de Jesús present enmig nostre mai no és una cosa òbvia. Afirmar que Jesús és present en la paraula que llegim, i afirmar que és present en el pa i el vi que mengem, exigeix sempre el salt de la fe.

Aquesta presència no es veu, ni s'experimenta directament, ni es dedueix dels signes celebratius. Cal creure-hi. Cal acostar-s'hi amb prou humilitat com per acceptar que allà s'esdevé alguna cosa que supera les nostres capacitats de veure i d'entendre, i que ens situa en el nivell de l'acció de Déu més gratuïta, més radicalment salvadora. I donar-ne gràcies.

Cada diumenge, arreu del món, l'Església sencera es reuneix en un nombre incomptable de comunitats de tots tipus, i celebra la presència del Senyor. La celebra per a tots aquells que hi participen, tots els que s'hi han acostat per trobar-se amb la font de gràcia i de vida que és Jesús fet totalment proper a la vida de cada creient. I la celebra, també, per a aquells que no hi van: o perquè no poden, o perquè no s'hi senten amb ganes, o, més encara, perquè no coneixen Jesús o perquè no hi creuen. Per a tots ells se celebra l'Eucaristia. I per a tots ells és el do de la presència de Jesús.

Els creients que participen de la celebració, quan s'acaba i surten de l'església, saben que allò que ells han viscut al voltant de la taula de Jesús hi ha molta gent que no ho coneix: molta gent que no comparteix ni sap què

significa el goig de la fe. I per això, en sortir de l'església, se saben dipositaris i portadors d'una crida: la crida a fer propera, a través de la seva manera de viure i a través de la seva paraula, la Bona Nova de l'Evangelí a tots aquells que ara n'estan allunyats.

Un cristià del segle II parla de l'Eucaristia

Sant Justí, un filòsof cristià que va morir màrtir cap a l'any 165, ens ha deixat un relat de com celebraven l'Eucaristia en la seva època, que ens mostra com, malgrat tants anys de distància, bàsicament el que celebrem és el mateix. Diu així:

El dia anomenat dia del sol, se celebra una reunió en un mateix lloc de tots els qui viuen a la ciutat o al camp. Es llegeixen les memòries dels apòstols i els escrits dels profetes, en la mesura que el temps ho permet. Quan el lector ha acabat, el qui presideix pren la paraula per incitar i exhortar a la imitació d'aquests bells exemples. Després, ens posem drets i fem les nostres pregàries. Després es porta al qui presideix pa i vi i aigua. I el qui presideix eleva al cel pregàries i accions de gràcies, segons les seves forces. I el poble aclama dient: "Amén". Després té lloc la distribució a cada u dels aliments sobre els quals s'ha pronunciat l'acció de gràcies, i també es fa arribar als absents per mitjà dels diaques.